

ยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการป้องกัน พื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

STRATEGY TO MANAGE EFFECTIVE PARTICIPATION IN PROTECTION OF HINNAMNOR
NATIONAL AREA, PROTECTED AREA, KHAMMOUANE PROVINCE, LAO PEOPLE
DEMOCRATIC REPUBLIC

4

ลินนะสอน แสงจันทร์วง*

ดร.พุดมจักร ลิทธิ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ 2) สร้างยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ และ 3) เพื่อการประเมินยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 84 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมติดตามและประเมินผล และร่วมรับผลที่เกิดขึ้น พบว่า 1) ขาดการสื่อสาร และประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง 2) มีเฉพาะประชาชนที่ได้รับมอบหมายเท่านั้นได้เข้าร่วมดำเนินการ และ 3) การบริหารงานของบ้านและกลุ่มบ้านยังไม่เข้มแข็งและขาดวิธีการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม 4) ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะกลัวโทษจากราชการ และ 5) ประชาชนยังอาศัยพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อในการทำมาหากินเพื่อดำรงชีวิตประจำวัน

2. ยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาบุคลากร 2) ยุทธศาสตร์การมอบหมาย อำนาจ หน้าที่รับผิดชอบ 3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการป้องกันพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติหินหนามหน่อ และ 4) ยุทธศาสตร์การประเมินและวัดผล

3. การประเมินยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่พัฒนาขึ้น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$)

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to investigate problem states, needs, and ways to the development of effective participation management on protection of Hinnamnor National Protected Area, 2) to create a strategy to manage effective participation in protection of Hinnamnor National Protected Area, and 3) to evaluate the effective participation management strategy in protection of Hinnamnor National Protected Area, Khammouane province, Lao People Democratic Republic. The target group was of 84 people. The instruments used in the study were a structured interview guide and a rating scale questionnaire. Statistics used in data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The problem states, needs and ways to the development of effective participation management in protection of Hinnamnor National Protected Area, Khammouane province, Lao People Democratic Republic concerning the aspects of participation in thinking, planning, operating, problem solving, following-up as well as evaluating, and receiving the occurring results showed the following: 1) lack of broad communication and public relations; 2) only the assigned people could participate in operating; and 3) management of houses and house group was not strong and lacked a concrete practical method; 4) being afraid to express opinion because of being in fear of official punishment; and 5) people still wanted to live in the Hinnamnor National Protected Area in conducting their daily life.

2. The management of effective participation in protection of Hinnamnor National Protected Area, Khammouane province, Lao People Democratic Republic comprises 4 strategies: 1) personnel development, 2) delegation of authority and responsibility, 3) management of protecting the Hinnamnor National Protected Area, and 4) measurement and evaluation.

3. The result of evaluation of the developed strategy to manage effective participation in protection of Hinnamnor National Protected Area, Khammouane province, Lao People Democratic Republic as a whole was at high level (mean = 3.71).

บทนำ

พื้นที่คุ้มครองแห่งชาติหินหนามหน่อ เป็นป่าที่แต่งตั้งขึ้นตามคำสั่งเลขที่ 164/นย ปี ค.ศ. 1993 ซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมด 82,000 เฮกตาร์ ตั้งอยู่เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยความหลากหลายด้านชีวภาพ เช่น สัตว์น้ำ สัตว์ป่า และป่าไม้ที่ยังคงสวยงาม นอกจากนั้นพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติหินหนามหน่อ ยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ได้แก่ ภูเขาหินปูน ถ้ำน้ำลอดเซบั้งไฟและผาหิน ในส่วนถ้ำน้ำลอดเซบั้งไฟเป็นถ้ำที่สามารถพักค้างแรมในพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติได้ ซึ่งมีระบบนิเวศที่สวยงามเหมาะสำหรับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการนำเสนอพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติ หินหนามหน่อ เข้าเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ ส่วนหนึ่งในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน รวมทั้งการปกป้องรักษาไม่ให้ประชาชนเข้าไปบุกรุกนำทรัพยากรธรรมชาติในเขตป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2554)

พื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อมีความแตกต่างกว่าป่าสงวนแห่งชาติในเขตอื่นๆ เพราะเป็นพื้นที่ภูเขา สลับซับซ้อนเป็นแนวยาวและมีถ้ำจำนวนมาก มีพืชพันธุ์นานาชนิด มีพื้นที่ร้อยละ 31 ปกคลุมด้วยป่าประมาณร้อยละ 20 มีภูเขาที่มียอดสูงสุด 1,492 เมตร จากระดับน้ำทะเล มีแหล่งน้ำที่ไหลไปทางทิศตะวันตกและไหลลงสู่แม่น้ำเซบั้งไฟ มีเนื้อที่ประมาณ 9,500 ตารางกิโลเมตร มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน และมีป่าไม้ 7 ประเภท เช่น ป่าดงดิบ ป่าโคก ป่าผสม ป่าพื้นฟู ป่าชั้นสอง ป่าไม้ปล้อง และป่าไม้ตามภูเขา ดังนั้นกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ รักษาธรรมชาติให้อยู่ตลอดไป โดยให้ประชาชนที่อยู่รอบบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อเข้ามามีส่วนในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมติดตามและประเมินผล และร่วมรับผลที่เกิดขึ้นตามนโยบายของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ได้กำหนดไว้ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2554)

ปัญหาการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จากการสำรวจของแผนกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อปี พ.ศ. 2557 พบว่า 1) ขาดการสื่อสาร และประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง 2) มีเฉพาะประชาชนที่ได้รับมอบหมายเท่านั้นได้เข้าร่วมดำเนินการ และ 3) ระบบการบริหารของหน่วยงานยังไม่เข้มแข็งและขาดวิธีการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม 4) ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะกลัวโทษจากทางราชการ และ 5) ประชาชนยังอาศัยพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อในการทำมาหากินเพื่อดำรงชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับทัศนะของอมรเทพ นันทาสาย (2551 : 145) พบว่า สภาพและปัญหาในการมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ป่าสงวนค่อนข้างน้อย ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ไม่เข้าใจในกระบวนการของการมีส่วนร่วม ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่ตระหนักว่าได้รับประโยชน์จากพื้นที่ป่าสงวนทั้งทางตรง และทางอ้อม ไม่มีแกนนำกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม ขาดเวทีประชาคมที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเป็นกันเองและสอดคล้องกับการวิจัยของ ทวีชัย ใจพร (2552 : 126) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการพื้นที่ป่าสงวน ได้แก่ 1) ปัญหาการใช้ทรัพยากรจากป่ามากเกินไปจนป่าไม่มีโอกาสฟื้นตัว 2) ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อเป็นที่ทำกิน 3) ปัญหาการไม่เคารพกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของชุมชนที่ได้วางไว้ และ 4) ปัญหาการขาดงบประมาณในการดำเนินการสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยแกนนำพรรคและรัฐบาลจึงให้ความสำคัญต่อปัญหาดังกล่าวและได้มอบนโยบายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้ดำเนินการวางยุทธศาสตร์การพัฒนาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ได้มีการก่อตั้งพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติหินหนามหน่อ การสำรวจเขตพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติหินหนามหน่อ การสำรวจสัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยองค์การสัตว์ป่าโลก การวางแผนนำใช้ที่ดินและการพัฒนากสิกรรมแบบยั่งยืน และการจัดสรรที่ดินแบบมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในส่วนของประเทศประชาชนได้มีส่วนร่วมส่วนใหญ่เกี่ยวกับการร่วมช่วยสอดส่องดูแลและรายงานข่าวให้ทางราชการ กรณีพบบุคคลตัดไม้ทำลายป่า การเข้าร่วมการฝึกอบรมเรื่องการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ต่อประชาชน และการปลูกป่าเสริมบริเวณพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อในวันสำคัญของชาติ จากการพัฒนาที่ผ่านมาของภาครัฐยังไม่บรรลุเป้าหมาย จนทำให้เกิดประสิทธิผลต่อแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสูงสุด

ดังนั้นผู้วิจัยความสนใจศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อนำผลการวิจัยนำเสนอต่อผู้เกี่ยวข้องให้เป็นแนวทางในการวางแผนให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในการป้องกันพื้นที่และมีประสิทธิผลในการทำงานสูงขึ้น

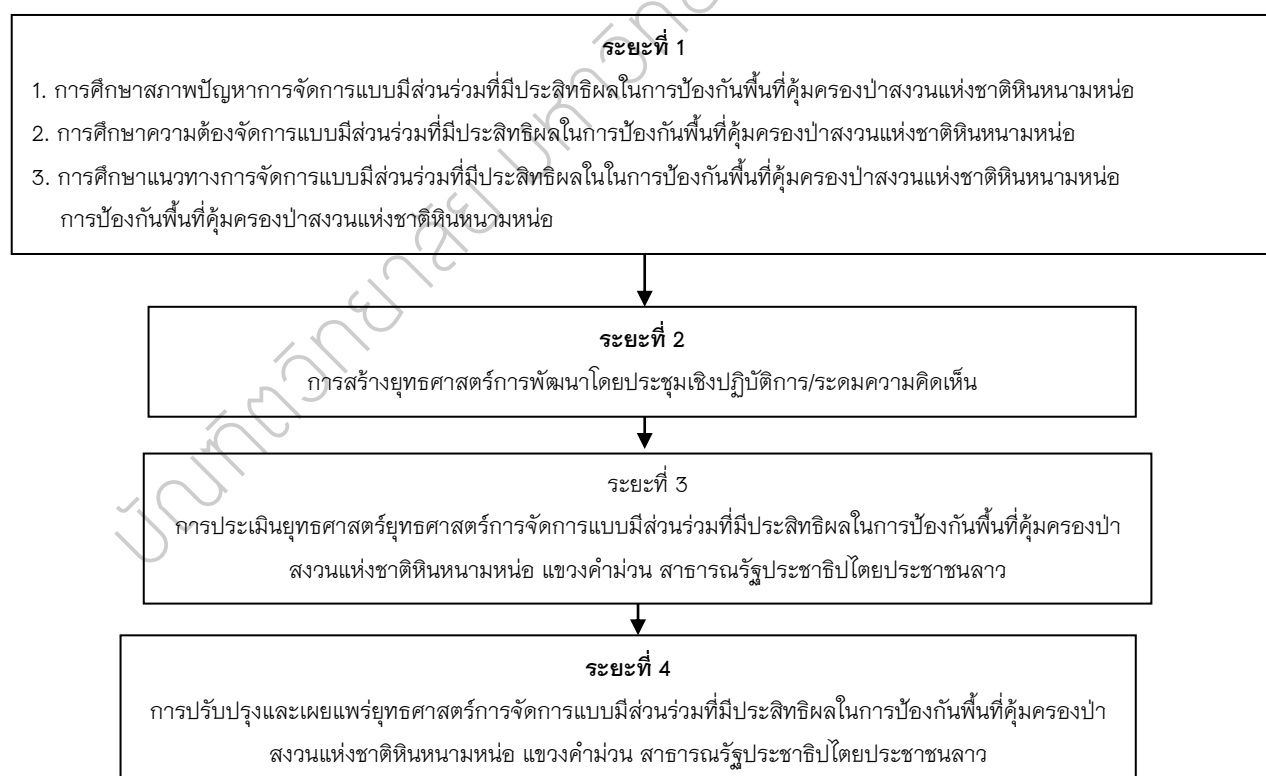
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติ หินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางพัฒนาการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติ หินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติ หินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อประเมินยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติ หินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติ หินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล โดยผู้วิจัยยึดตามขอบเขตด้านเนื้อหาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล สร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาและการปรับปรุงและเผยแพร่ยุทธศาสตร์การพัฒนาซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 4 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนา

ระยะที่ 2 การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา

ระยะที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนา

ระยะที่ 4 การปรับปรุงและเผยแพร่ยุทธศาสตร์การพัฒนา

1. ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในการคุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 40 คน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน/รองผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ จำนวน 5 คน สหพันธ์ผู้หญิง จำนวน 5 คน แนวโหมบ้าน จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 คน และประชาชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 15 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา จำนวน 20 คน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน/รองผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ จำนวน 2 คน สหพันธ์ผู้หญิง จำนวน 4 คน แนวโหมบ้าน จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม จำนวน 2 คน และประชาชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 4 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนา จำนวน 24 คน ประกอบด้วย นักวิชาการ จำนวน 5 คน หัวหน้าแผนกการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 คน รองหัวหน้าแผนกการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 คน ผู้แทนองค์กรระหว่างประเทศ จำนวน 2 คน หัวหน้าแผนกพัฒนาชนบท จำนวน 3 คน หัวหน้าแผนกการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม จำนวน 2 คน ตัวแทนภาคประชาชน จำนวน 2 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนา โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ระยะที่ 4 การปรับปรุงและเผยแพร่ยุทธศาสตร์การพัฒนา การทำแผนพับ ประชาสัมพันธ์

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ดังนี้
2. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติหินหนามหน่อเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
3. วิเคราะห์เนื้อหา กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ ดำเนินการร่างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยนำประเด็นที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อจัดหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของการวิจัย
4. นำเสนอร่างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างให้ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา
5. นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
6. เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาความครอบคลุมสิ่งที่จะศึกษา และภาษาที่ใช้ผู้เชี่ยวชาญ โดยมีเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งผลการประเมินค่าความสอดคล้องค่า IOC (Index of Items Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญมีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อถือว่าข้อคำถามใช้ได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยดำเนินสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามและการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. นำแบบสัมภาษณ์กลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการพัฒนา โดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ระยะที่ 4 การปรับปรุงและเผยแพร่ยุทธศาสตร์การพัฒนา การทำแผนพับ ประชาสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในประเด็นร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมติดตามและประเมินผล และร่วมรับผลที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถสรุปในแต่ละประเด็น ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมคิดในการจัดการเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ คือ ไม่ได้มีส่วนร่วมคิดสาเหตุมาจาก คือ 1) ประชาชนขาดความรู้ ทำให้ขาดทักษะในการร่วมแสดงความคิดเห็น 2) ประชาชนส่วนใหญ่

ไม่ให้ความสำคัญ และ 3) ประชาชนต้องทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีพ ปัญหาที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด คือ 1) ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะกลัวการได้รับโทษจากทางราชการ และ 2) ประชาชนยังอาศัยพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อในการทำมาหากินเพื่อดำรงชีวิตประจำวันได้มีส่วนร่วมคิดเกี่ยวกับการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในระดับตำบล และการจัดตั้งปฏิบัติของโครงการองค์การระหว่างประเทศในการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ

แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมคิดในการจัดการเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ ได้แก่ 1) ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นบ้าน 2) ควรมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ 3) ควรมีการรณรงค์ และการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหลายช่องทาง และ 4) ควรมีการจัดกองประชุมในการแลกเปลี่ยนบทเรียนที่ถอดถอนได้ในกลุ่มบ้าน

1.2 การมีส่วนร่วมวางแผนในการจัดการเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ คือ ไม่ได้มีส่วนร่วมวางแผนสาเหตุ คือ 1) ไม่ได้เป็นคณะกรรมการหรือถูกมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ 2) ไม่ทราบหน่วยงานของรัฐเข้ามาดำเนินการเพื่ออะไร 3) ขาดการประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน ปัญหาที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมวางแผน คือ 1) ไม่ได้ให้เข้าร่วมในกิจกรรม 2) ไม่มีความรู้ ความสามารถในการประกอบความคิดเห็นเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติ 3) หน่วยงานภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปดำเนินการ และ 4) ขาดการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ในการเข้าร่วมการวางแผน ได้มีส่วนร่วมวางแผนเกี่ยวกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขึ้นบ้าน และการเข้าร่วมแบ่งเขตพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ

แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมวางแผนในการจัดการเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ ได้แก่ 1) ควรหารูปแบบการในตึกภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม 2) ควรมีการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปดำเนินการกับประชาชนในหมู่บ้าน 3) ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านหลายคณะเพื่อให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมของทางภาครัฐจัดขึ้น

1.3 การมีส่วนร่วมดำเนินการในการจัดการเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ คือ ไม่ได้มีส่วนร่วมดำเนินการสาเหตุ คือ 1) หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ดำเนินการฝ่ายเดียว 2) ประชาชนมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐเท่านั้น 3) รัฐออกกฎหมายมาให้ประชาชนดำเนินการอย่างเคร่งครัด และ 4) ประชาชนมีความขัดแย้งกันในออกข้อบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ ปัญหาที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ คือ 1) ขาดการสื่อสาร และประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง 2) มีเฉพาะประชาชนที่ได้รับมอบหมายเท่านั้นได้เข้าร่วมดำเนินการ 3) ระบบการบริหารของหน่วยงานยังไม่เข้มแข็งและขาดวิธีการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ได้มีส่วนร่วมดำเนินการเกี่ยวกับการร่วมช่วยสอดส่องดูแลและรายงานข่าวให้ทางราชการ กรณีพบบุคคลตัดไม้ทำลายป่า การเข้าร่วมการฝึกอบรมเรื่องการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ต่อประชาชน และการร่วมปลูกป่าเสริมบริเวณพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อในวันสำคัญของชาติ

แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมดำเนินการในการจัดการเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ ได้แก่ 1) ร่วมกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารจัดการรวมทั้งการใช้ประโยชน์ในพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ 2) ประชาชนเข้าร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ 3) ประชาชนร่วมป้องกันการบุกรุกทำลายพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อกับภาครัฐ และ 4) ควรมีการจัดกองประชุมในการแลกเปลี่ยนบทเรียนที่ถอดถอนได้ในกลุ่มบ้าน การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในการจัดการเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ ไม่ได้มีส่วนร่วมแก้ไขปัญหสาเหตุ คือ 1) บางครั้งประชาชนทำผิดเอง 2) หน่วยงาน

ที่รับผิดชอบขาดการต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหา 3) พนักงานของรัฐขาดความรู้ (ทักษะ) ในการสื่อสารกับประชาชน และ 4) ไม่ได้รับการแต่งตั้งจากทางรัฐบาลในการเข้าร่วมแก้ไขปัญหา ปัญหาที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา คือ 1) ประชาชนยังใช้พื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อทำมาหากิน 2) กลัวความผิดที่จะเกิดขึ้น และ 3) ไม่มีความรู้ ความเข้าใจเลย ไม่ทราบว่าจะร่วมแก้ไขปัญหาได้ ได้มีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเดินสำรวจพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ

แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาในการจัดการเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ ได้แก่ 1) ควรมีการแบ่งพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อแบบมีส่วนร่วมเพื่อจัดสรรเขตรับผิดชอบโดยประชาชนเอง 2) ควรมีการลาดตระเวนพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง 3) ควรมีการจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ที่ระหว่างภาครัฐกับประชาชนในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ 4) ภาครัฐบาลควรมีการสนับสนุนในด้านอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการลาดตระเวนในพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ 5) ควรมีการให้ความรู้ ความเข้าใจต่อประชาชนเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติในการลาดตระเวนพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ และ 6) ควรงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

1.4 การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลในการจัดการเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ คือ ไม่ได้มีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลสาเหตุ คือ 1) ไม่มีการส่งเสริมระบบการติดตาม ตรวจสอบในภาคประชาชน 2) ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการติดตามและประเมินผล ปัญหาที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล คือ 1) ขาดความโปร่งใสและไม่สามารถตรวจสอบได้ในการลักลอบตัดไม้ในพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ 2) ขาดกลไกในการตรวจสอบแบบมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล 3) ขาดการสื่อสารหรือการประสานงานระหว่างภาครัฐกับประชาชน และ 4) ขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ได้มีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการออกลาดตระเวนการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ

แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลในการจัดการเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ ได้แก่ 1) ควรมีการส่งเสริมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับการสื่อสาร การสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน 2) ควรมีการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลการติดตามและประเมินผลในการจัดการเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อให้ประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง 3) ควรมีการสร้างกลไกในการตรวจสอบอย่างเป็นระบบทั้งในชั้นบ้าน ชนเมืองและชั้นแขวง และ 4) ควรมีงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

1.5 การมีส่วนร่วมรับผลที่เกิดขึ้นในการจัดการเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ คือ ไม่ได้มีส่วนร่วมรับผลที่เกิดขึ้นสาเหตุ คือ 1) เป็นเรื่องของทางรัฐบาลไม่เกี่ยวกับประชาชน 2) ไม่มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการรับผลประโยชน์ 3) ขาดการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่รับผิดชอบและพนักงานวิชาการยังขาดทักษะในการสื่อสารกับประชาชน ปัญหาที่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผลที่เกิดขึ้น คือ 1) เป็นเรื่องของทางรัฐบาลไม่เกี่ยวกับประชาชน 2) ขาดการประสานงานระหว่างบุคคลชั้นบ้าน ชนเมือง และชั้นแขวงที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมรับผลที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับประชาชนสามารถเข้าไปเก็บของป่าของดงได้และไม้ที่อยู่ในพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ ที่ทางแขวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอนุญาตให้ตัดได้ เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัย และค่าปรับไม้ที่ลักลอบตัดโดยมีการแบ่งให้กลุ่มบ้านเป็นรางวัลในการนำจับกุมผู้ลักลอบ

แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมรับผลที่เกิดขึ้นในการจัดการเกี่ยวกับการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ ได้แก่ 1) ควรมีการกำหนดอัตราค่าปรับในส่วนที่ประชาชนหรือหมู่บ้านจะได้รับเป็นลายลักษณ์อักษร 2) ควรมีการชี้แจงอัตราค่าปรับจากการลักลอบตัดไม้ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง 3) ควรมีกฎ ระเบียบ ในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ชัดเจน และ 4) ควรกำหนด และการจัดสรรเขตเฉพาะสำหรับแต่ละกลุ่มบ้านในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ

อภิปรายผล

1. สภาพปัญหา ความต้องการและแนวทางพัฒนาการจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในประเด็นร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมติดตามและประเมินผล และร่วมรับผลที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญยอน นามเสนา (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาร่วมกันในการจัดการป่าชุมชนบ้านนาธาตุ เมืองอุทุมพอน แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันและปัญหาของป่าชุมชนบ้านนาธาตุ พบว่า 1) การถูกบุกรุกพื้นที่ป่า มีการลักลอบตัดไม้ ไฟไหม้ป่า มีการเข้าไปถากถางทำนา ทำสวน และพื้นที่ป่ามีสภาพเสื่อมโทรมเป็นที่ตั้งโรงงานแปรรูปไม้เพื่อการค้า 2) ประชาชนในชุมชนบ้านนาธาตุลักลอบตัดไม้มาสร้างเป็นที่พักอาศัยหรือซ่อมแซมบ้านเรือนและขายให้กับนายทุน 3) ประชาชนในชุมชนบ้านนาธาตุบุกเบิกพื้นที่ป่าไม้เพื่อใช้ประโยชน์ด้วยการปลูกเป็นสวนยางพารา ปลูกไม้ยูคาลิปตัส มันสำปะหลัง และข้าวโพด เป็นต้น 4) การลักลอบล่าสัตว์ป่าด้วยวิธีการเผาป่า 5) ขาดการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและขาดการวางแผนที่เป็นระบบ ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอในการดำเนินงาน 2. ความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชนบ้านนาธาตุ พบว่า 1) ประชาชนบ้านนาธาตุต้องการเป็นผู้ดูแลรักษาป่าเป็นหลักเพราะเป็นผู้ที่อยู่ติดกับป่ารู้ถึงสภาพพื้นที่ป่าดีกว่าคนข้างนอก และเป็นผู้ใช้ประโยชน์จากป่าและความต้องการให้ภาครัฐเข้าจัดการในเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการหน่วยงานรักษาป่า การเผยแพร่ปลูกจิตสำนึกของประชาชนที่เกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ กำหนดขอบเขตพื้นที่ให้ชัดเจน เขตหวงห้าม เขตคุ้มครองนำใช้และติดแผ่นป้าย 2) ประชาชนมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลจัดตั้งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบ การออกกฎ ระเบียบการคุ้มครอง กฎหมายกำหนดลาดตระเวน การวางกฎระเบียบรักษานาบูรณาการป่าและมีส่วนร่วมในการปลูกป่าร่วมกับภาครัฐ และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของอมรเทพ นันทาสาย (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านแม่กืตหลวง ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาในการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนค่อนข้างน้อย ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ไม่เข้าใจในระบบวิธีการของการมีส่วนร่วม ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ไม่ตระหนักว่าได้รับประโยชน์จากป่าชุมชนทั้งทางตรง และทางอ้อม ไม่มีแกนนำกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม ขาดเวทีประชาคมที่เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีเป็นกันเอง ประชาชนจะมีส่วนร่วมการดำเนินการตามแผนที่ผู้นำเชิญชวนประชาสัมพันธ์ให้ไปร่วมกิจกรรมตามที่ผู้นำและคณะกรรมการได้เลือกวิธีการวางแผนไว้แล้ว ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทวีชัย ใจพร (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการป่าชุมชนโดยชุมชน กรณีศึกษาป่าชุมชนดงบก บ้านโนนหนองสิม ตำบลเขิน อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการป่า ได้แก่ 1) ปัญหาการใช้ทรัพยากรจากป่ามากเกินไปจนป่าไม่มีโอกาสฟื้นตัว 2) ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อเป็นที่ทำกิน 3) ปัญหาการไม่เคารพกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของชุมชนที่ได้วางไว้ และ 4) ปัญหาการขาดงบประมาณในการดำเนินการแนวทางการจัดการป่า ได้แก่ 1) การใช้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ 2) การใช้สถาบันทางศาสนา 3) การใช้สถาบันพระมหากษัตริย์ 4) การใช้องค์กรชุมชน 5) การใช้ข้อตกลงร่วมกัน และ 6) การใช้กฎหมายบ้านเมือง สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการป่า ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชนที่ต้องเป็นผู้ริเริ่ม 2) คนในชุมชนต้องให้ความร่วมมือ มองเห็นเป้าหมายเดียวกัน 3) หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ด้านกฎหมาย และด้านเครื่องมือ เอกสารวิชาการ 4) หน่วยงานราชการในชุมชน และ 5) ความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชน

2. ยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ 10 โครงการ คือ 1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพ จำนวน 3 โครงการ 2) ยุทธศาสตร์การมอบหมาย อำนาจ หน้าที่รับผิดชอบ จำนวน 2 โครงการ 3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการป้องกันพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติหินหนามหน่อ จำนวน 3 โครงการ และ 4)

ยุทธศาสตร์การประเมินและวัดผล จำนวน 2 โครงการ ทั้งนี้เนื่องจากการระดมสมองเป็นกระบวนการที่จะนำเอาความคิด ความรู้และเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคนออกมาแบ่งปันกันภายในกลุ่ม เป็นการแสวงหาแนวทาง พัฒนาเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ได้มากที่สุดภายในเวลาที่กำหนด ในสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา ซึ่งมีลักษณะที่ต้องมีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อให้ได้ข้อสรุปหรือ ข้อตกลงร่วมกันในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยอาศัยเครื่องมือต่างๆ มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ การประชุม เชิงปฏิบัติการ และเทคนิคการระดมสมอง และวิธีดำเนินการตามขั้นตอนการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตามแนวคิด ดังกล่าวข้างต้นเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันพื้นที่ คุ่มครองแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญยอด นามเสนา (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านนาธาตุ คือ โครงการอบรมเสริมความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน พบว่า องค์ประกอบของยุทธศาสตร์การพัฒนา ประกอบด้วย โครงการ หลักการและเหตุผล เป้าหมาย ตัวชี้วัด งบประมาณ และผลที่ได้รับ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทร เทพปัญญา (2554 : 122) ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนหัว ฝายเซ่น้อย เมืองวิลละบูลี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ การพัฒนา ประกอบด้วย โครงการ หลักการและเหตุผล เป้าหมาย ตัวชี้วัด งบประมาณ และผลที่ได้รับ

3. การประเมินยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันพื้นที่คุ่มครองป่าสงวนแห่งชาติ หินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่พัฒนาขึ้น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร เทพปัญญา ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ป่าชุมชนหัวฝายเซ่น้อย เมืองวิลละบูลี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ผลการประเมิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

รัฐบาลต้องมีการดำเนินการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและมีการประเมินและวัดผลเพื่อตรวจสอบความสำเร็จ ของยุทธศาสตร์การพัฒนา และสิ่งสำคัญในการนำยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปใช้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านงบประมาณด้วย ไม่เช่นนั้นก็เป็นได้แค่ยุทธศาสตร์ที่ไม่ได้รับการดำเนินการใดๆ และเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ควรมีการบริหารจัดการ อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติ

2.1 แผนกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานลาดตระเวน ควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนยุทธศาสตร์ การพัฒนาที่พัฒนาขึ้นไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา

2.2 ควรมีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรทั้งภาครัฐและประชาชนโดยการไปศึกษาดูงาน สัมมนาวิชาการกรณีศึกษา ตัวอย่างวิธีการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพจากหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จ

2.3 การที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการป้องกันพื้นที่คุ่มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ ควรมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นคุณค่าของพื้นที่คุ่มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ

2.4 การนำยุทธศาสตร์การจัดการแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไปปฏิบัติ ควรมีการตรวจสอบและประเมินผลแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนทั้งที่บ้าน ชนเมือง และชนแขวง

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประเมินยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันพื้นที่คุ้มครองแห่งชาติหินหนามหน่อ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. แผนดำเนินงาน ด้านสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ 5 ปี ครั้งที่ 2 ปี ค.ศ. 2011-2015.

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2554.

ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 7. แผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2555.

อมรเทพ นันทาสาย. การพัฒนากลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านแม่กุดหลวง ตำบลแม่กาษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก. 2551.

ทวีชัย ใจพร. การจัดการป่าชุมชนโดยชุมชน กรณีศึกษาป่าชุมชนดงบก บ้านโนนหนองลิ้ม ตำบลเขิน อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ศรีสะเกษ : มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 2552.

บุญยอด นามเสนา. ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านนาธาตุ คือโครงการอบรมเสริมความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชน. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2554.

สุนทร เทพปัญญา. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยผาเขื่อนน้อย เมืองวิไลบุรี แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2554.

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี